

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2023)

13ο Πανελλήνιο και Διεθνές Συνέδριο «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»

Η Ψηφιακή Αφήγηση στα Νέα Ελληνικά των ΕΠΑ.Λ. - Η περίπτωση των Φιλολόγων Πιερίας

Χριστίνα Γκεβρέκη, Θαρρενός Μπράτιτσας, Βαΐα Αγγέλη

Βιβλιογραφική αναφορά:

Γκεβρέκη Χ., Μπράτιτσας Θ., & Αγγέλη Β. (2024). Η Ψηφιακή Αφήγηση στα Νέα Ελληνικά των ΕΠΑ.Λ. - Η περίπτωση των Φιλολόγων Πιερίας. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 052-059. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/7248>

Η Ψηφιακή Αφήγηση στα Νέα Ελληνικά των ΕΠΑ.Λ. - Η περίπτωση των Φιλολόγων Πιερίας

Χριστίνα Γκεβρέκη¹, Θαρρενός Μπράτιτσης², Βαΐα Αγγέλη³
chgev1981@yahoo.gr, bratitsis@uowm.gr, angelivana18@gmail.com

¹ ΠΕΟ2, ΜSc Δημιουργική Γραφή

² Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

³ Σύμβουλος Εκπαίδευσης Φιλολόγων Πιερίας

Περίληψη

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήχθη με τη συμμετοχή Φιλολόγων των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) του νομού Πιερίας σχετικά με την εξοικείωσή τους με την Ψηφιακή Αφήγηση και την αξιοποίησή της στο μάθημα των Νέων Ελληνικών που διδάσκεται σε όλες τις τάξεις των ΕΠΑ.Λ. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2023 στο πλαίσιο επιμορφωτικού εργαστηρίου σε εργαστηριακό χώρο του 2^{ου} ΕΠΑ.Λ. Κατερίνης. Μέσα από τη συγκέντρωση των δεδομένων (ποσοτικών και ποιοτικών) αναλύονται τόσο στοιχεία της διδασκαλίας και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι Φιλολόγοι των ΕΠΑ.Λ. όσο και η πιθανότητα χρήσης της Ψηφιακής Αφήγησης στη διδασκαλία τους προκειμένου να αρθούν κάποιες από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.

Λέξεις κλειδιά: Ψηφιακή Αφήγηση, Νέα Ελληνικά, ΕΠΑ.Λ., περιπτώσιολογική μελέτη (case study)

Εισαγωγή

Η τεχνολογική εξέλιξη είναι φυσιολογικό να επηρεάζει και παραδοσιακούς τομείς, όπως είναι η αφήγηση. Εάν η παραδοσιακή μορφή της αφήγησης συνδυαστεί με τα ψηφιακά μέσα τότε προκύπτει η Ψηφιακή Αφήγηση. Η προσέγγιση της Ψηφιακής Αφήγησης τα τελευταία χρόνια προβάλλεται εντονότερα καθώς αποδεικνύεται η ευεργετική της επίδραση στην καλλιέργεια πολλαπλών γραμματισμών. Το μαθησιακό προφίλ των μαθητών που φοιτούν στην επαγγελματική εκπαίδευση ωθεί τους εκπαιδευτικούς γενικής παιδείας, όπως είναι οι Φιλολόγοι που διδάσκουν το μάθημα των Νέων Ελληνικών, να αναζητούν νέους τρόπους πρόκλησης του μαθητικού ενδιαφέροντος και εμπλουτισμού της διδασκαλίας τους. Η Ψηφιακή Αφήγηση προβάλλει ως μια εξαιρετική μέθοδος προς χρήση από τους εν λόγω εκπαιδευτικούς.

Θεωρητικό πλαίσιο

Στην ενότητα αυτή αναπτύσσονται οι θεωρητικοί άξονες της εργασίας. Ο πρώτος έχει να κάνει με την Ψηφιακή Αφήγηση (Ψ.Α.) και τη συμβολή της στην εκπαιδευτική διαδικασία και ο δεύτερος με την παρουσίαση του μαθήματος των Νέων Ελληνικών στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) των ΕΠΑ.Λ. και τη θέση που θα μπορούσε να λάβει η Ψ.Α. στο πλαίσιο διδασκαλίας του μαθήματος.

Ψηφιακή Αφήγηση

Δεν υπάρχει απολύτως σαφής ορισμός για την «Ψηφιακή Αφήγηση» στη βιβλιογραφία. Σε κάθε περίπτωση πρόκειται για τον συνδυασμό της αφήγησης με ψηφιακά μέσα (εικόνες, ήχο, βίντεο) με τελικό προϊόν μια ψηφιακή ιστορία (Latham, 2005).

Η Ψηφιακή Αφήγηση είναι ένα χρήσιμο εκπαιδευτικό εργαλείο που συνδυάζει τα ψηφιακά μέσα με πρωτοποριακές μεθόδους διδασκαλίας και πρακτικές μάθησης (Smeda & al, 2014). Ο Μπράττιτς (2014) την χαρακτηρίζει καινοτόμο διδακτική προσέγγιση μαθητοκεντρικού προσανατολισμού και κατάλληλη για κάθε τύπο και επίπεδο εκπαίδευσης. Οι ψηφιακές ιστορίες μπορούν να βρουν εφαρμογή σε πολλά πεδία και μπορούν να λειτουργήσουν ως εκπαιδευτικό εργαλείο και μάλιστα είτε σε ατομική είτε σε ομαδική διεργασία (Μπράττιτς, 2015). Όσον αφορά τα είδη των ψηφιακών ιστοριών, ο Robin (2006) διακρίνει τρία είδη: τις προσωπικές ιστορίες, τις ιστορίες για κάποιο ιστορικό γεγονός και τις πληροφοριακές ή διδακτικές ιστορίες με εφαρμογή σε κάθε γνωστικό αντικείμενο.

Ο Lambert (2010) προτείνει επτά στοιχεία που πρέπει να χαρακτηρίζουν κάθε απόπειρα εφαρμογής της ψηφιακής αφήγησης και αυτά είναι τα εξής:

- Η οπτική γωνία: πρέπει να είναι ξεκάθαρο το θέμα και το μήνυμα της ιστορίας όπως και η οπτική γωνία από την οποία παρουσιάζεται η ιστορία
- Συναισθηματικό περιεχόμενο: ο αφηγητής πρέπει πρώτα να κατανοήσει ο ίδιος τα συναισθήματά του προκειμένου να μεταδώσει στο κοινό τα ίδια συναισθήματα, ο ακροατής εμπλέκεται πιο ενεργά στην αφήγηση όταν δοκιμάζει συναισθήματα
- Κρίσιμη στιγμή : είναι η στιγμή που αποκαλύπτεται στον ακροατή το πραγματικό νόημα της ιστορίας ή αν έχουν τεθεί ερωτήσεις από την αρχή τότε πρέπει στο τέλος να έχουν απαντηθεί
- Οικονομία περιεχομένου: απαραίτητη είναι η προσεκτική δόμηση της ιστορίας («να δει μέσα από εικόνες την ιστορία να εξελίσσεται μπροστά του») με ισορροπημένη χρήση ψηφιακών μέσων και ιδιαίτερα βοηθητική είναι η χρήση ενός ιστοριοπίνακα (storyboard)
- Το χάρισμα της φωνής του αφηγητή: η φωνή του αφηγητή και γενικότερα κάθε ήχος βοηθά τον ακροατή να κατανοήσει το πραγματικό συναισθηματικό περιεχόμενο της ιστορίας
- Η δύναμη της μουσικής: προσεκτική επιλογή της μουσικής που συνδυάζεται με τη φωνή του αφηγητή προκειμένου να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα (ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στα πνευματικά δικαιώματα)
- Κοινοποίηση: ο τρόπος που η ψηφιακή ιστορία θα διαμοιραστεί εξαρτάται από τον σκοπό δημιουργίας της και το κοινό στο οποίο απευθύνεται

Προκύπτουν εύλογα και οι δυο βασικές διαφοροποιήσεις της ψηφιακής ιστορίας από μια παραδοσιακή ιστορία. Στην ψηφιακή ιστορία είναι απαραίτητη η ύπαρξη της συναισθηματικής συνιστώσας, δηλαδή είναι αναγκαία η έντονη συναισθηματική εμπλοκή του δέκτη με την ιστορία προκειμένου να μεταβιβαστεί το μήνυμα της ιστορίας. Το δεύτερο διαφοροποιητικό στοιχείο είναι η οικονομία της αφήγησης: η ψηφιακή ιστορία κυμαίνεται μεταξύ 2 και 5 λεπτών (με ελάχιστες εξαιρέσεις) και γι' αυτό απαιτείται από τον δημιουργό ακρίβεια, αντικατάσταση λέξεων με εικόνες και αξιοποίηση της μουσικής και των οπτικοακουστικών εφέ για την ανάδειξη της ιστορίας του (Μπράττιτς, 2021).

Ειδικά για την εκπαίδευση, είναι σημαντικό ο εκπαιδευτικός να έχει εκ των προτέρων αποφασίσει εάν θα δημιουργήσει ο ίδιος μια ψηφιακή ιστορία για το μάθημά του (για να κάνει μια εισαγωγή στο νέο αντικείμενο προς διδασκαλία, για να εξηγήσει ή να παρουσιάσει ένα φαινόμενο, για να προσελκύσει την προσοχή και το ενδιαφέρον των μαθητών του ή απλά για να εμπλουτίσει τις μεθόδους διδασκαλίας του) ή εάν οι μαθητές του θα δημιουργήσουν μια ψηφιακή ιστορία (αφού πρώτα ο εκπαιδευτικός διδάξει τα βήματα δημιουργίας της).

Ο Jakes (2006) εντοπίζει έξι στάδια παραγωγής μιας ψηφιακής ιστορίας (διάρκειας 2-3 λεπτών, αποτελούμενης από 20-25 εικόνες και σενάριο μιας σελίδας) από τα οποία τα τρία πρώτα βήματα (γράψιμο ιστορίας - ανάπτυξη σεναρίου - εικονογραφημένο σενάριο)

γίνονται μέσα στη σχολική τάξη, τα δυο επόμενα (4^ο και 5^ο- προσθήκη πολυμέσων και επιλογή κατάλληλου εργαλείου για στήσιμο της ιστορίας) στο εργαστήριο η/υ και το τελευταίο (η κοινοποίηση της ιστορίας) στην αίθουσα ή στο εργαστήριο ή αλλού ακόμη και διαδικτυακά. Ο Μείμάρης (2013) συμπυκνώνει τα στάδια δημιουργίας σε τέσσερα: προ- παραγωγή, παραγωγή, μετά- παραγωγή, και διανομή.

Η Ψ.Α. συμβάλλει στην καλλιέργεια του ψηφιακού γραμματισμού, ο οποίος αποτελείται από μια σειρά στοιχείων που είναι απαραίτητα για την αποτελεσματική λειτουργικότητα του ατόμου και αυτά είναι (Hague & Payton, 2010):

1. Η ενίσχυση της δημιουργικότητας
2. Η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης
3. Η κατανόηση του ευρύτερου πολιτισμικού και κοινωνικού πλαισίου των ψηφιακών μέσων
4. Η ανάπτυξη του συνεργατικού πνεύματος
5. Η δυνατότητα εύρεσης και αξιολόγησης των πληροφοριών από τις κατάλληλες ψηφιακές πηγές
6. Η επικοινωνία
7. Η ηλεκτρονική ασφάλεια και η γενικότερη ευαισθητοποίηση σε ζητήματα προσωπικών δεδομένων
8. Η γνώση της αποτελεσματικής χρήσης των τεχνολογικών μέσων

Η Ψ.Α. καλλιεργεί όλα τα προαναφερθέντα στοιχεία του ψηφιακού γραμματισμού αφού ο μαθητής εκτελεί δραστηριότητες που ενισχύουν ή καλλιεργούν τις προηγούμενες δεξιότητες και συμμετέχει σε όλες τις φάσεις δημιουργίας της ψηφιακής ιστορίας (από την αρχική σύλληψη μέχρι την κοινοποίηση). Πιο ενεργητική είναι η χρήση της ψηφιακής αφήγησης από τους ίδιους τους μαθητές καθώς όσο ο μαθητής εμπλέκεται σε όλα τα στάδια παραγωγής μιας ψηφιακής ιστορίας, αναπτύσσει επικοινωνιακές δεξιότητες και συναισθηματική νοημοσύνη. Άλλωστε, η χαρτογράφηση του σύγχρονου σχολείου δείχνει ότι είναι ανάγκη η διδασκαλία να προσαρμόζεται στα χαρακτηριστικά των μαθητών και ο εκπαιδευτικός να χρησιμοποιεί διερευνητικούς και ενεργητικούς τρόπους μάθησης, όπως είναι η Ψ.Α. (Αγγέλη, 2019).

Σε καμία περίπτωση, όμως, η Ψ.Α. δεν επαρκεί μόνη της αλλά είναι απαραίτητη η συνοδεία πρόσθετων δραστηριοτήτων πριν ή μετά τη θέαση της ιστορίας που θα έχει φτιάξει ο εκπαιδευτικός για την τάξη του (πχ συζήτηση, εννοιολογικός χάρτης, φύλλο εργασίας πριν ή μετά την ιστορία, παιχνίδια ρόλων, αναδιηγήσεις ή δημιουργία άλλων ψηφιακών προϊόντων από μαθητές). Στην περίπτωση που οι μαθητές δημιουργήσουν την ψηφιακή ιστορία, τότε συνήθως ζητείται να εφαρμόσουν αποκτηθείσες γνώσεις ή να ενσωματώσουν πληροφορίες που έχουν αναζητήσει και συγκεντρώσει. Με αυτόν τον τρόπο, η ψηφιακή ιστορία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και ως μέσο αξιολόγησης της νεοαποκτηθείσας γνώσης και άρα αξιοποιείται στο τέλος μιας διδακτικής παρέμβασης ενώ το ποσοστό υποστήριξης των μαθητών από τον εκπαιδευτικό της τάξης εξαρτάται τόσο από την ηλικία όσο και από το υπόβαθρο των μαθητών (Μπράττιτς, 2021).

Καταληκτικά, το πεδίο της Ψ.Α. έχει ωριμάσει αρκετά και έχουν ήδη διενεργηθεί αρκετές επιμορφωτικές δράσεις (Bratitsis, 2017) για εκπαιδευτικούς που θέλουν να μπηθούν σε αυτό. Οι σύγχρονες τάσεις ενισχύουν την αξιοποίηση προσεγγίσεων όπως η Ψ.Α. Για το λόγο αυτό η παρούσα έρευνα μελετά σχετικά την περίπτωση των Φιλολόγων σε ΕΠΑ.Λ.

Η θέση των Νέων Ελληνικών στο ΑΠΣ των ΕΠΑ.Λ.

Το μάθημα των Νέων Ελληνικών είναι μάθημα γενικής παιδείας και διδάσκεται και στις τρεις τάξεις του Επαγγελματικού Λυκείου. Στην Α' τάξη διδάσκεται 4 ώρες εβδομαδιαίως, στη Β' και στη Γ' τάξη τρεις ώρες εβδομαδιαίως.

Ειδικά για την Α' τάξη (με βάση την Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Φ25α/195192/Δ4) εφαρμόζεται πρόγραμμα με τίτλο «Μια Νέα Αρχή στα ΕΠΑ.Λ», το οποίο περιλαμβάνει, ανάμεσα σε άλλα, εναλλακτική ενισχυτική διδασκαλία στη Γλώσσα και στα Μαθηματικά στους μαθητές της Α' τάξης ΕΠΑ.Λ. με ταυτόχρονη διδασκαλία δύο εκπαιδευτικών στην τάξη, ενδεικτικό των δυσκολιών που συνήθως αντιμετωπίζουν στο γλωσσικό μάθημα οι μαθητές που εγγράφονται στα ΕΠΑ.Λ.

Ορίζεται ότι η διδασκαλία της Γλώσσας και της Λογοτεχνίας πραγματοποιείται με τρόπο ενιαίο σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς και ειδικά για την Γλώσσα τα ανθολογούμενα κείμενα ανήκουν σε ποικίλα κειμενικά είδη ενώ οι μαθητές καλούνται να παράγουν προφορικό ή γραπτό λόγο (υπ' αριθμόν Φ3/119492/29.9.2022 έγγραφο του Υπουργείου Παιδείας).

Τονίζεται ότι «κατά την παραγωγή λόγου καλό είναι να αξιοποιούνται τα εργαστήρια ΤΠΕ της σχολικής μονάδας και οι μαθητές/τριες να ασκούνται στην παραγωγή ψηφιακών κειμένων» ενώ για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας ορίζεται ότι «μπορούν να αξιοποιηθούν και άλλες μορφές τέχνης (κινηματογράφος, εικαστικά κτλ) στην κατεύθυνση διεύρυνσης του πολιτισμικού ορίζοντα των μαθητών».

Γίνεται φανερό ότι η Ψηφιακή Αφήγηση έχει θέση στο μάθημα των Νέων Ελληνικών καθώς αναφέρεται ρητά ότι είναι πολύ θετική η αξιοποίηση των εργαστηρίων ΤΠΕ του σχολείου για την παραγωγή ψηφιακών κειμένων. Μάλιστα, κάποιες από τις δραστηριότητες παραγωγής λόγου που προτείνονται (πάλι στην υπ' αριθμόν Φ3/119492/29.9.2022 Υπουργική Απόφαση) τόσο για τη γλωσσική όσο και για τη λογοτεχνική διδασκαλία του μαθήματος, θα μπορούσαν να αποτελέσουν εξαιρετικές αφορμές για τη δημιουργία ψηφιακής ιστορίας. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής προτεινόμενες δραστηριότητες που θα μπορούσαν να γίνουν στο εργαστήριο ΤΠΕ με το κατάλληλο πρόγραμμα και να προκύψει μια ψηφιακή ιστορία ως μαθητικό δημιούργημα. Τέτοιες δραστηριότητες θα μπορούσαν να είναι:

- Απόδοση σε συνεχή λόγο εικονογραφημένης ιστορίας (π.χ. κόμικς),
- Σύνταξη τουριστικού οδηγού για έναν τόπο που περιγράφεται στο αρχικό κείμενο.
- Υποθετική συνέντευξη με κάποιον από τους ήρωες ή τον αφηγητή ή τον συγγραφέα του κειμένου ή έναν κριτικό λογοτεχνίας
- Σελίδα ημερολογίου ή επιστολή που γράφεται από κάποιον από τους ήρωες του αρχικού κειμένου ή από κάποιον μάρτυρα ενός επεισοδίου που αφηγείται το αρχικό κείμενο
- Κατασκευή ενός ήρωα με αφορμή το κείμενο ή μια εικόνα που το συνοδεύει
- Παραγωγή νέου κειμένου που εκφράζει σκέψεις και συναισθήματα των νεαρών αναγνωστών/στριών αξιοποιώντας τις συμβάσεις του κειμενικού είδους στο οποίο καλούνται να γράψουν (π.χ. δημιουργία ποιήματος σε ελεύθερο στίχο με αφορμή ένα πεζογράφημα)

Διαμορφώνονται, λοιπόν, συγκεκριμένες προτάσεις αξιοποίησης της Ψ.Α. στο μάθημα των Νέων Ελληνικών που καθιστούν την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε αυτήν εξαιρετικά ωφέλιμη και σχετικά εύκολη ως διαδικασία.

Ερευνητική προσέγγιση

Μεθοδολογία

Επελέγη μια ποιοτική ερευνητική μεθοδολογία και συγκεκριμένα η περιπτώσιολογική μελέτη (casestudy) που αποτελεί ένα είδος εθνογραφικής έρευνας που διερευνά τις πεποιθήσεις μιας ομάδας με κοινή κουλτούρα (Creswell, 2016). Η πρόσβαση στους συμμετέχοντες

εξασφαλίστηκε με την υλοποίηση ενός επιμορφωτικού εργαστηρίου που διεξήχθη στον χώρο του 2^{ου} ΕΠΑ.Λ. Κατερίνης.

Συμμετέχοντες

Στην έρευνα συμμετείχαν δεκατρείς (13) φιλόλογοι που διδάσκουν στα ΕΠΑ.Λ. του νομού Πιερίας (Πρότυπο ΕΠΑ.Λ. Κατερίνης, 2^ο ΕΠΑ.Λ. Κατερίνης, 1^ο ΕΠΑ.Λ. Αιγινίου και Ενιαίο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο – Λύκειο Κατερίνης - ΕΝ.Ε.Ε.Γυ.Λ.). Πιο συγκεκριμένα, το δείγμα των συμμετεχόντων αποτελούνταν από τέσσερις (4) άνδρες και εννέα (9) γυναίκες, με την πλειοψηφία να είναι 45-55 ετών (30,8%) και να υπηρετούν ως μόνιμοι εκπαιδευτικοί (69,2%) ενώ δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν συχνά ή πολύ συχνά τις νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία τους (77% των συμμετεχόντων). Το 53,8% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι διδάσκει γλωσσικά μαθήματα περισσότερο από δεκαοκτώ (18) χρόνια.

Εργαλεία συλλογής ερευνητικών δεδομένων

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν η παρατήρηση (σημειώσεις πεδίου), τα ερωτηματολόγια (χρησιμοποιήθηκαν δυο ερωτηματολόγια, ένα κατά την είσοδο στο εργαστήριο και ένα μετά την ολοκλήρωσή του και περιείχαν το πρώτο ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου ενώ το δεύτερο μόνο ερωτήσεις κλειστού τύπου), ένα φύλλο εργασίας και οπτικοακουστικό υλικό (παρεδόθησαν τρεις ολοκληρωμένες ψηφιακές ιστορίες). Τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν με τα προηγούμενα εργαλεία, καταγράφηκαν και αποθηκεύθηκαν ηλεκτρονικά και ερμηνεύτηκαν ξεχωριστά για το κάθε ερώτημα.

Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα που δημιουργήθηκαν για την παρούσα έρευνα από την ερευνήτρια –επιμορφώτρια (που υπηρετεί και η ίδια ως Φιλόλογος σε ΕΠΑ.Λ.) είναι τα εξής:

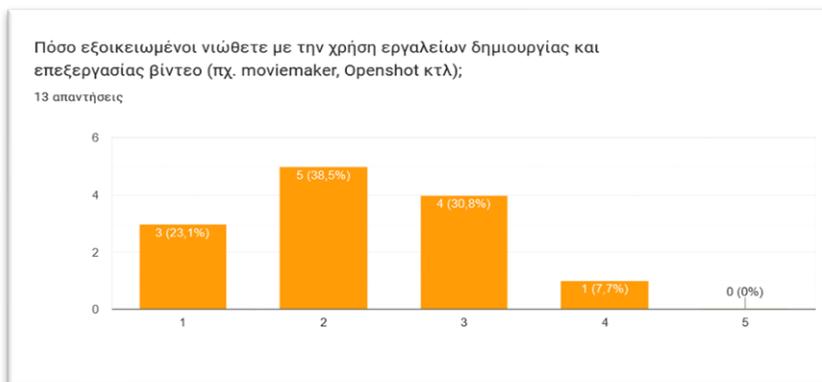
- Πώς χαρακτηρίζουν το στυλ διδασκαλίας τους οι φιλόλογοι που υπηρετούν στα Επαγγελματικά Λύκεια του νομού Πιερίας και πόσο συχνά χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία τους;
- Ποια είναι η πιο σημαντική πρόκληση που αντιμετωπίζουν στη διδασκαλία τους;
- Πόσο εξοικειωμένοι είναι με την Ψηφιακή Αφήγηση;
- Πόσο πιθανό είναι να χρησιμοποιήσουν την Ψηφιακή Αφήγηση στην τάξη τους;
- Πόσο πρόθυμοι είναι να επιμορφωθούν στην Ψηφιακή Αφήγηση;

Αποτελέσματα

Στο πρώτο ερώτημα αναφορικά με το στυλ διδασκαλίας και την χρήση των νέων τεχνολογιών σε αυτήν, η συντριπτική πλειοψηφία (92,3%) χαρακτήρισε το στυλ διδασκαλίας που προτιμά συνδυαστικό καθώς συνδυάζουν στοιχεία παραδοσιακά και σύγχρονα ανάλογα με το επίπεδο και τις ανάγκες των μαθητών. Για την χρήση των νέων τεχνολογιών το ήμισυ των συμμετεχόντων δήλωσε ότι χρησιμοποιεί συχνά τις νέες τεχνολογίες.

Στην ερώτηση για την πιο σημαντική πρόκληση στη διδασκαλία τους, το 46,2% των συμμετεχόντων θεωρεί ως τη μεγαλύτερη πρόκληση που έχει να αντιμετωπίσει την αξιοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων που ήδη διαθέτουν οι μαθητές προκειμένου να μπορέσουν να τους προσφέρουν περισσότερες γνώσεις ενώ το 38,5% θεωρεί τη σύνδεση των γνώσεων που αποκτούν στο μάθημα με τις προκλήσεις της κοινωνίας ως τη μεγαλύτερη πρόκληση που έχουν να αντιμετωπίσουν. Τέλος, η προσέλευση του ενδιαφέροντος και της προσοχής των μαθητών ακολουθεί σε ποσοστό 15,4%.

Αναφορικά με την εξοικειωσή τους με την Ψηφιακή Αφήγηση, το 84,6% απάντησε ότι δεν έχει κάνει καμία επιμόρφωση στην Ψηφιακή Αφήγηση και έξι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι δεν είναι απολύτως σίγουροι ότι γνωρίζουν τι είναι η Ψηφιακή Αφήγηση. Επίσης, στο γράφημα 1 φαίνεται ότι νιώθουν μικρή ή μέτρια εξοικείωση με την χρήση εργαλείων δημιουργίας και επεξεργασίας βίντεο ενώ το 84,6% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι είναι πολύ δεκτικοί σε νέες προσεγγίσεις διδασκαλίας όπως είναι η Ψηφιακή Αφήγηση.

Γράφημα 1: Βαθμός εξοικείωσης με εργαλεία δημιουργίας και επεξεργασίας βίντεο

Μετά τη συμπλήρωση του εισαγωγικού ερωτηματολογίου ακολούθησε μια επιμορφωτική παρουσίαση για την Ψηφιακή Αφήγηση από την ερευνήτρια. Η παρουσίαση περιλάμβανε ένα θεωρητικό μέρος (ορισμός της Ψ.Α. και βήματα σύνθεσης μιας ψηφιακής ιστορίας) και στη συνέχεια διανεμήθηκε ένα φύλλο εργασίας στο οποίο οι συμμετέχοντες σημείωσαν τις προσωπικές τους ιδέες για τη δημιουργία μιας ψηφιακής ιστορίας για τη διδασκαλία τους. Από τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν φάνηκε ότι όλοι οι συμμετέχοντες αντιλήφθηκαν αφενός ότι πρέπει να έχουν πρώτα αποφασίσει αν οι ίδιοι θα φτιάξουν την ψηφιακή ιστορία για να την χρησιμοποιήσουν ως αφορμή ή εισαγωγή ή εμπέδωση της θεματικής ενότητας που θέλουν να διδάξουν ή αν θα αναθέσουν στους μαθητές τους τη δημιουργία της ψηφιακής ιστορίας, αφού πρώτα οι ίδιοι δείξουν στα παιδιά πώς να την συνθέσουν.

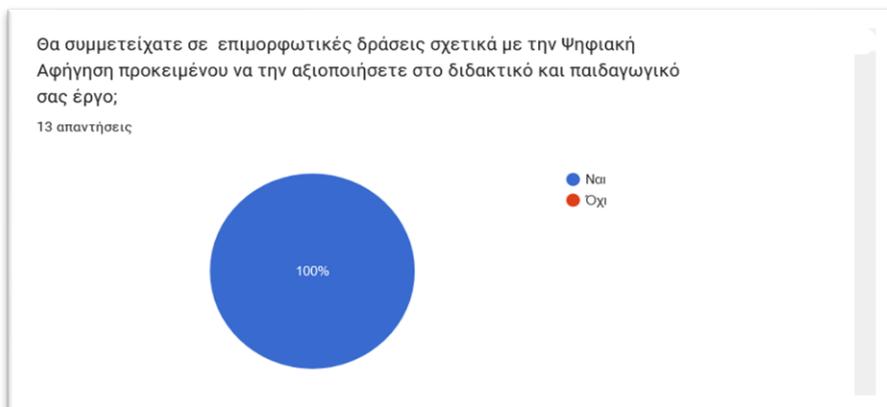
Ακολούθησε μια παρουσίαση για το λογισμικό PhotoStory 3, μετά η ερευνήτρια πρόβαλε δείγματα ψηφιακών ιστοριών που είχε η ίδια δημιουργήσει με τους μαθητές της και τελικά οι συμμετέχοντες με το ίδιο πρόγραμμα (που είχε προεγκαταστήσει η ερευνήτρια σε κάθε η/υ) δημιούργησαν τις δικές τους ομαδικές ψηφιακές ιστορίες για την ενότητα που ασχολείται με τα προβλήματα της εφηβικής ηλικίας (Νέα Ελληνικά, Α' τάξη).

Το τελευταίο μέρος της έρευνας ολοκληρώθηκε με ένα ερωτηματολόγιο δέκα ερωτήσεων κλειστού τύπου. Το 84,6% απάντησε ότι βρήκε πάρα πολύ ενδιαφέρουσα την Ψηφιακή Αφήγηση και ότι μπορεί να ενισχύσει τη συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία ενώ το 92,3% δήλωσε ότι αν χρησιμοποιήσει την Ψ.Α. στη διδασκαλία τότε θα έχει υιοθετήσει μια πιο μαθητοκεντρική προσέγγιση. Το σύνολο των συμμετεχόντων δήλωσε απόλυτα βέβαιο ότι η Ψ.Α. ενισχύει το ομαδοσυνεργατικό πνεύμα και την κοινωνική αλληλεπίδραση ενώ στην ερώτηση σχετικά με πιθανή χρήση της στη διδασκαλία το 46,2% δήλωσε ότι είναι πάρα πολύ πιθανό να την χρησιμοποιήσουν στην τάξη τους, όπως φαίνεται και στο γράφημα 2. Δηλώνουν μάλιστα ότι υπολογίζουν να δημιουργήσουν πέντε ψηφιακές ιστορίες κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Γράφημα 2: Πιθανότητα χρήσης της Ψηφιακής Αφήγησης στην τάξη

Στο γράφημα 3 απεικονίζεται η καθολική προθυμία των συμμετεχόντων να επιμορφωθούν περαιτέρω στην Ψ.Α. προκειμένου να βελτιώσουν το παιδαγωγικό και διδακτικό τους έργο.

Γράφημα 3: Πιθανότητα συμμετοχής σε επιμορφωτικές δράσεις για την Ψηφιακή Αφήγηση

Συζήτηση

Αν και το επιμορφωτικό εργαστήριο διήρκεσε λίγο περισσότερο από δυο ώρες, διαπιστώθηκε πολύ έντονα η θετική ανταπόκριση των συμμετεχόντων στην Ψηφιακή Αφήγηση. Αυτό φάνηκε και από την πολύ εγκάρδια συζήτηση που ακολούθησε και στην οποία εκφράστηκε το ενδιαφέρον για παρόμοια επιμορφωτική δράση και μάλιστα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Υπενθυμίζεται ότι η διδασκαλία στα ΕΠΑ.Λ. διαφέρει σημαντικά από αυτή στα Γενικά Λύκεια, ιδιαίτερα για τα μαθήματα της ειδικότητας των Φιλολόγων. Για το λόγο αυτό η ανταπόκριση των συμμετεχόντων κρίνεται ως ιδιαίτερος σημαντική.

Ασφαλώς το δείγμα της έρευνας είναι μικρό αλλά τα αποτελέσματα είναι πολύ ενθαρρυντικά και αναδεικνύουν τόσο την προθυμία επιμόρφωσης των φιλολόγων στην Ψηφιακή Αφήγηση αλλά και τη δυνατότητα επέκτασής της και στην υπόλοιπη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο, ΓΕΛ) πάντα με προσαρμογή στις οδηγίες διδασκαλίας των φιλολογικών μαθημάτων και στις μαθητικές ανάγκες.

Τέλος, ενδιαφέρουσα προοπτική θα ήταν να διερευνηθεί και το ενδεχόμενο χρήσης της Ψ.Α. από τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν τα μαθήματα ειδικότητας στα ΕΠΑ.Λ. (για το θεωρητικό μέρος των μαθημάτων). Άλλωστε όσο η τεχνολογία εξελίσσεται και εδραιώνεται στην εκπαιδευτική διαδικασία τόσο μεγαλύτερη θα είναι η ανάγκη για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε νέες προσεγγίσεις όπως είναι η Ψ.Α.

Αναφορές

- Bratitsis, T. (2017). Contextualized Educators' Training: The Case of Digital Storytelling. In Anastasiades, P. & Zaranis, N. (eds). *Research on e-Learning and ICT in Education* (pp 31–43). Springer, Cham.
- Creswell, J. (2016). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας* (επιστημονική επιμέλεια: Χαράλαμπος Τσορμπατζοδής). Αθήνα: ΙΩΝ.
- Hague C., Payton S., (2010). *Future Lab: Digital literacy across the Curriculum*. Ανακτήθηκε στις 20/4/2023, από: [Digital literacy across the curriculum \(nfer.ac.uk\)](https://www.nfer.ac.uk/digital-literacy-across-the-curriculum).
- Jakes, D. (2006). *Standards-proof your digital storytelling efforts*. TechLearning. Ανακτήθηκε στις 20/4/2023, από: http://www.jakesonline.org/dstory_ice.pdf.
- Lambert, J (2010). *Digital storytelling cookbook*. Berkeley, CA: Digital Diner Press.
- Latham, S. A. (2005). Learning communities and digital storytelling: new media for ancient tradition. In C. Crawford, R. Carlsen, I. Gibson, K. McFerrin, J. Price, R. Weber & D. A. Willis (eds), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 2286-2291), Chesapeake, VA: AACE.
- Robin, B. (2006). The educational uses of digital storytelling. In C. Crawford, R. Carlsen, K. McFerrin, J. Price, R. Weber, & D. Willis (eds), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp 709-716). Chesapeake, VA: AACE.
- Smeda, N., Dakich, E., & Sharda, N. (2014). The effectiveness of digital storytelling in the classrooms: A comprehensive study. *Smart Learning Environments*, 1(1), 1-21.
- Αγγέλη, Β. (2019). Νέοι προσανατολισμοί στη διδασκαλία και μάθηση στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο. *Ηλεκτρονικά Πρακτικά του 4^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου του Ε.Ε.Π.Ε.Κ. (Λάρισα, 12-14 Οκτωβρίου 2018)*, τόμος Α', σσ. 105-112, ISSN: 978-618-84206-1-8.
- Μεϊμάρης, Μ. (2013). Εκπαιδεύοντας στην ψηφιακή αφήγηση: Δουλεύοντας με ομάδες στην σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Το Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση «Μεθοδολογίες Μάθησης»* (σσ. 178-182). Ανακτήθηκε 15-1-20 από: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/722/734>.
- Μπράττιτς, Θ. (2014). Από το χαρτί και τον αέρα στην οθόνη: Ο ψηφιακός κόσμος της αφήγησης, *Μανδραγόρας*, 50, 117-119.
- Μπράττιτς, Θ. (2015). Ψηφιακή Αφήγηση, Δημιουργική Γραφή και Γραμματισμός του 21ου Αιώνα. *Δελτίο Εκπαιδευτικού Προβληματισμού και Επικοινωνίας*, Σχολή Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου, 55, 15-19.
- Μπράττιτς, Θ. (2021). Ψηφιακή Αφήγηση: Προσαρμογή δραστηριοτήτων σε συνθήκες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στο Α. Σοφός κ.α. (Επιμ.), *Πρακτικά 1^{ου} Διεθνούς Διαδίκτυακού Εκπαιδευτικού Συνεδρίου*, 3,4 & 5 Ιουλίου 2020 (σσ. 51-61). Πανεπιστήμιο Αιγαίου. doi: 10.12681/online-edu.3210.
- Υπουργική απόφαση Φ25α/195192/Δ4. Πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του προγράμματος «Μία νέα αρχή στα ΕΠΑ.Λ - υποστήριξη σχολικών μονάδων ΕΠΑ.Λ.», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ5206/20.11.2018).
- Υπουργική Απόφαση Φ3/119492/Δ4. Υψηλή και Οδηγίες για τη διδασκαλία των μαθημάτων Γενικής Παιδείας των Α', Β' και Γ' τάξεων Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. σχ. έτους 2022-2023.